

Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 1999.

Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat
i Seguretat Social

Travessera de les Corts, 131-159 - 08028 Barcelona - Telèfon: 93 227 29 00

Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 1999*

Introducció

Es presenten els resultats globals de l'anàlisi de la mortalitat a Catalunya l'any 1999. Aquesta anàlisi incorpora diversos canvis respecte a les d'anys anteriors¹, que afecten tant el tractament, la codificació i l'anàlisi de les dades, com els indicadors sanitaris i demogràfics que se'n deriven.

Una de les novetats és el canvi de revisió de la Classificació Internacional de Malalties (CIM) per a la codificació de la causa de mort utilitzada fins ara, d'acord amb les recomanacions de l'OMS². A partir de 1999, l'Institut Nacional d'Estadística (INE) incorpora la desena revisió de la CIM (CIM-10)³ en les estadístiques de mortalitat per a tot l'Estat espanyol. La conseqüència més evident de l'adopció de la nova versió és el canvi en les agrupacions de les causes de mort per tabular els resultats de les anàlisis. Així, els 17 grans grups de causes i els 65 grups de causes D han passat, respectivament, a 20 grans grups i a una relació pròpia de 73 causes D⁴. També com a conseqüència del canvi en la CIM-10, el procés de codificació i selecció automàtica de la causa de mort, que s'havia incorporat al Registre de Mortalitat de Catalunya (RMC) l'any 1996, ha deixat de ser operatiu. Les defuncions de l'any 1999 han estat novament codificades de forma manual, incorporant-hi les modificacions en les normes de codificació i selecció de la causa bàsica de la CIM-10.

La segona novetat important són les dades de població utilitzades com a denominadors en els càlculs. Habitualment, l'RMC realitzava estimacions pròpies de població tenint en compte els naixements i defuncions de l'any anterior. A partir d'aquest any 1999 les dades dels denominadors provenen de les dades oficials de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), que corresponen a estimacions postcensals de la població de Catalunya i que, a diferència d'anys anteriors, incorporen també les migracions.

Finalment, el càlcul d'alguns indicadors s'ha modificat respecte al d'anys anteriors, per facilitar-ne l'ús i millorar-ne la comparabilitat amb estadístiques nacionals i internacionals, com per exemple les taxes estandarditzades i la mortalitat perinatal.

Mètodes

Les dades s'obtenen a partir de les *butlletes estadístiques de defunció* (BED) corresponents a totes les defuncions de residents a Catalunya de més de 24 hores d'edat esdevingudes a Catalunya durant l'any 1999 i de les *butlletes estadístiques de parts, naixements i avortaments* (BEPNA) per als nascuts vius, per als nascuts vius i que han mort abans de 24 hores, i per a les morts fetals tardanes, butlletes facilitades per l'INE amb la col·laboració de l'IDESCAT.

La causa bàsica de defunció s'ha codificat segons els criteris i les regles de la desena revisió de la Classificació

* Informe elaborat pel Servei d'Informació i Estudis de la Direcció General de Recursos Sanitaris del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Internacional de Malalties (CIM-10)³.

Per als denominadors s'han utilitzat les estimacions de població postcensals realitzades per l'IDESCAT, que incorporen naixements, defuncions i migracions, per a l'any 1999⁶. Per a l'estandardització de les taxes, s'han fet servir com a població estàndard la global de Catalunya de 1991⁶ i la població mundial⁷.

Per al càlcul de la mortalitat perinatal s'han tingut en compte tres criteris diferents: el de l'RMC d'incloure tots els nascuts morts declarats (tot i que el criteri legal vigent obliga a declarar només els nascuts morts de 180 dies de gestació o més); el recomanat per l'OMS per a les comparacions nacionals (que inclou els nascuts morts de pes en néixer igual o superior a 500 grams i, en cas de no disposar del pes, que tinguin una edat de gestació igual o superior a 22 setmanes); i el recomanat per l'OMS per a les comparacions internacionals (que inclou els nascuts morts de pes en néixer igual o superior a 1.000 grams i, en cas de no disposar del pes, que tinguin una edat de gestació igual o superior a 28 setmanes).

Resultats

El nombre de defuncions ocorregudes a Catalunya de persones residents al

Principat durant l'any 1999 va ser de 57.678, de les quals 30.116 eren homes i 27.562 dones (Taula 1). La distribució de les defuncions per grup d'edat i sexe mostra una freqüència absoluta més alta en els homes de tots els grups d'edat, excepte a partir dels 80 anys, en què el nombre de defuncions en dones és més elevat (Figura 1). En els homes les defuncions es concentren en el grup de 75 a 79 anys, mentre que en les dones és en el de 85 a 89 anys.

La taxa bruta de mortalitat va ser de 9,39 per 1.000 habitants (10,043 en els homes i 8,768 en les dones). Les taxes específiques de mortalitat per edat i sexe per 1.000 habitants mostren la mortalitat diferencial entre homes i dones: es manté una sobremortalitat masculina en la major part de grups d'edat, i únicament en les edats extremes la mortalitat d'ambdós sexes tendeix a fer-se similar (Taula 2).

En relació amb la influència de l'estructura de la població per edats en la mortalitat, s'observa que en estandarditzar les taxes, és a dir, en neutralitzar l'efecte de l'envelliment, les diferències globals en la mortalitat entre homes i dones s'accentuen, atès que la població femenina està més envellida que la masculina (Taula 1).

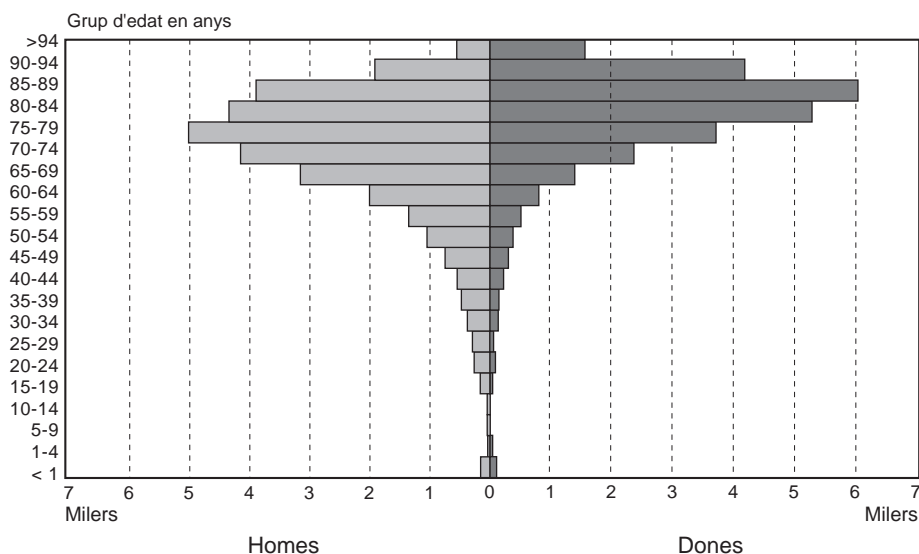
Taula 1
Nombre de defuncions i taxes de mortalitat per 1.000 habitants per sexe. Catalunya, 1999

	Nombre de defuncions	Taxes brutes	Taxes estandarditzades (m)*	Taxes estandarditzades (c)**
Homes	30.116	10,043	6,275	10,150
Dones	27.562	8,768	3,399	5,696
Total	57.678	9,390	4,683	7,624

* Taxes estandarditzades per població mundial.

** Taxes estandarditzades per població de Catalunya l'any 1991.

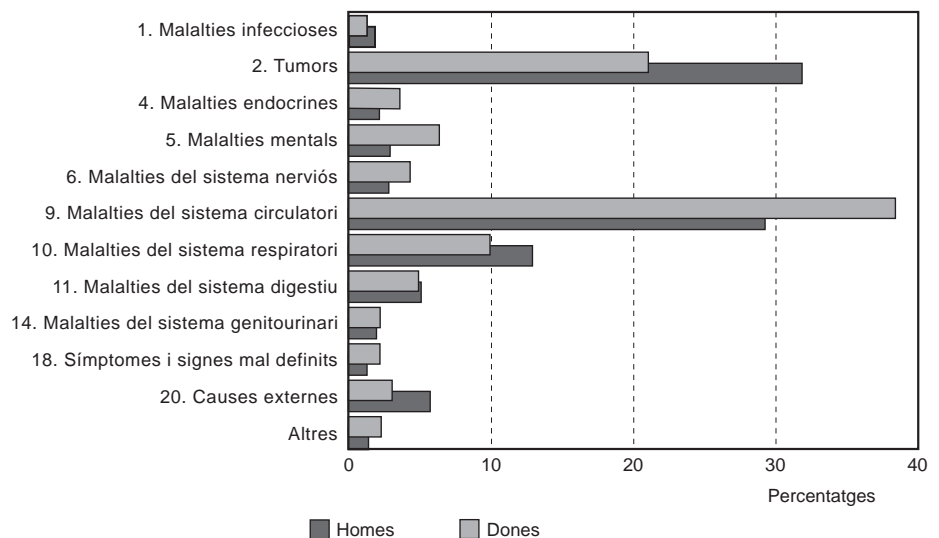
Figura 1
Nombre de defuncions per grup d'edat i sexe. Catalunya, 1999

Taula 2
Taxes específiques de mortalitat per grup d'edat i sexe,
per 1.000 habitants. Catalunya, 1999

Grup d'edat en anys	Homes	Dones	Total
< 1	4,558	4,108	4,340
1-4	0,212	0,271	0,241
5-9	0,221	0,141	0,182
10-14	0,208	0,102	0,156
15-19	0,757	0,246	0,507
20-24	0,888	0,318	0,609
25-29	0,998	0,298	0,653
30-34	1,400	0,587	1,000
35-39	1,945	0,742	1,342
40-44	2,409	1,055	1,728
45-49	3,624	1,470	2,536
50-54	5,241	1,953	3,579
55-59	8,124	3,105	5,590
60-64	13,176	5,093	8,995
65-69	20,553	8,054	13,871
70-74	33,020	15,073	23,021
75-79	56,124	29,028	40,130
80-84	92,746	62,895	73,546
85-89	161,679	118,104	132,011
90-94	250,598	219,745	228,448
> 94	313,079	343,764	335,345
Total	10,043	8,768	9,390

Figura 2
Mortalitat proporcional de les causes de mort per sexe. Catalunya, 1999

Pel que fa a la mortalitat proporcional (Figura 2), en els homes la primera causa són els tumors (31,9%) seguits de les malalties del sistema circulatori (29,4%), i en les dones aquestes també són les dues causes de mort més freqüents però amb l'ordre invertit, primer les malalties del sistema circulatori (38,3%) i després els tumors (21,2%). En tots dos sexes, la tercera causa són les malalties del sistema respiratori, la quarta en els homes són les causes externes (com a conseqüència dels accidents de trànsit de vehicles de motor) i en les dones són els trastorns mentals i del comportament (fonamentalment per causa de les demències).

Per edats (Taula 3), en els nens d'1 a 4 anys, les malformacions congènites són la principal causa de mort en amb-

dós sexes. Els tumors són la causa més freqüent entre el sexe femení de 5 a 14 anys, mentre que les causes externes destaquen, en aquest grup d'edat, com a primera causa de mort entre els homes i per a tots dos sexes en el grup de 15 a 34 anys, fonamentalment a conseqüència dels accidents de trànsit. En el grup de 25 a 34 anys destaquen també les malalties infeccioses, a causa de les morts per sida. Dels 35 als 74 anys la causa més freqüent són els tumors, en els homes principalment els tumors de tràquea, bronquis i pulmó, seguits dels de budell gros i dels de pròstata, i en les dones els de mama, seguits dels de budell gros. A partir dels 75 anys les malalties que causen una mortalitat més elevada són les cardiovasculars, en els homes les malalties isquèmiques del cor

Taula 3
Primeres causes de defunció per grup d'edat i sexe segons els 20 grans grups de malalties de la CIM-10. Catalunya, 1999

Grup d'edat en anys	Homes		Dones	
	Causas	Taxa*	Causas	Taxa*
<1	Certes afeccions originades en el període perinatal	231,25	Certes afeccions originades en el període perinatal	239,35
	Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	124,00	Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	89,31
	Tumors	23,46	Causas externes de morbiditat i mortalitat	17,86
1-4	Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	4,41	Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	9,36
	Causas externes de morbiditat i mortalitat	4,41	Malalties del sistema nerviós	4,68
	Certes malalties infeccioses i parasitàries	3,53	Causas externes de morbiditat i mortalitat	3,74
	Malalties del sistema nerviós	3,53		
5-14	Causas externes de morbiditat i mortalitat	6,45	Tumors	2,84
	Tumors	4,75	Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	2,13
	Malalties del sistema nerviós	3,40	Malalties del sistema nerviós	1,78
			Causas externes de morbiditat i mortalitat	1,78
15-24	Causas externes de morbiditat i mortalitat	60,98	Causas externes de morbiditat i mortalitat	15,48
	Tumors	6,87	Tumors	5,08
	Malalties del sistema nerviós	4,21	Malalties del sistema circulatori	3,23
25-34	Causas externes de morbiditat i mortalitat	65,84	Causas externes de morbiditat i mortalitat	14,07
	Certes malalties infeccioses i parasitàries	14,04	Tumors	12,84
	Tumors	12,65	Certes malalties infeccioses i parasitàries	4,89
35-44	Tumors	59,08	Tumors	46,22
	Causas externes de morbiditat i mortalitat	58,64	Causas externes de morbiditat i mortalitat	12,38
	Malalties del sistema circulatori	28,98	Malalties del sistema circulatori	7,74
45-54	Tumors	207,51	Tumors	104,29
	Malalties del sistema circulatori	92,68	Malalties del sistema circulatori	20,96
	Causas externes de morbiditat i mortalitat	42,81	Causas externes de morbiditat i mortalitat	11,59
55-64	Tumors	529,97	Tumors	212,14
	Malalties del sistema circulatori	251,24	Malalties del sistema circulatori	77,45
	Causas externes de morbiditat i mortalitat	49,22	Malalties del sistema digestiu	28,47
65-74	Tumors	1.091,95	Tumors	432,84
	Malalties del sistema circulatori	728,93	Malalties del sistema circulatori	331,63
	Malalties del sistema respiratori	294,10	Malalties del sistema digestiu	82,53
> 75	Malalties del sistema circulatori	3.240,20	Malalties del sistema circulatori	3.149,54
	Tumors	2.203,71	Tumors	1.042,08
	Malalties del sistema respiratori	1.615,07	Malalties del sistema respiratori	823,22
TOTAL	Tumors	320,62	Malalties del sistema circulatori	336,20
	Malalties del sistema circulatori	295,01	Tumors	186,20
	Malalties del sistema respiratori	131,28	Malalties del sistema respiratori	87,77

* Taxes per 100.000 habitants.

en primer lloc i les malalties cerebrovasculars en segon. En les dones d'aquest grup d'edat, són les malalties cerebrovasculars les més comunes, seguides de les malalties isquèmiques del cor. La insuficiència cardíaca apareix en tercer lloc d'entre les cardiovasculars en tots dos sexes.

L'esperança de vida (EV) en néixer l'any 1999 (Taula 4) va ser de 75,74 anys en els homes, de 82,57 en les dones i en tots dos sexes de 79,16 anys. Tot i que l'EV disminueix progressivament amb l'edat, les diferències per sexe es mantenen fins al voltant dels 80 anys, en què es redueixen. Com es pot observar en la Figura 3, la probabilitat de morir és més elevada en el sexe masculí per a totes les edats fins al voltant dels 90 anys.

Pel que fa a la mortalitat infantil, destaca el baix nombre de defuncions i les

taxes corresponents, així com que, en utilitzar el criteri més conservador d'incloure totes les morts perinatals declarades a l'RMC, la mortalitat perinatal es manté una mica més elevada que en utilitzar els criteris de l'OMS (Taula 5).

Pel que fa a la distribució temporal i territorial de la mortalitat, cal destacar que no presenta grans diferències. Tal com mostra la Figura 4, la mortalitat segueix una tendència bastant estable en els darrers anys.

La major part dels índexs de mortalitat estàndard (IME) per comarques tenen una mortalitat similar a la del conjunt de Catalunya (Taula 6). Considerant conjuntament ambdós sexes, les comarques que presenten una mortalitat inferior a la del conjunt de Catalunya són: el Maresme, Osona, el Priorat i la Ribera d'Ebre. Les comarques amb una mortalitat supe-

Taula 4
Esperança de vida per grup d'edat i sexe. Catalunya, 1999

Grup d'edat en anys	Homes	Dones	Total
< 1	75,74	82,57	79,16
1-4	75,08	81,91	78,50
5-9	71,15	78,00	74,57
10-14	66,22	73,05	69,64
15-19	61,29	68,09	64,69
20-24	56,51	63,17	59,85
25-29	51,75	58,26	55,02
30-34	47,00	53,34	50,19
35-39	42,31	48,49	45,43
40-44	37,70	43,66	40,72
45-49	33,12	38,88	36,05
50-54	28,68	34,15	31,48
55-59	24,37	29,46	27,00
60-64	20,27	24,88	22,69
65-69	16,47	20,45	18,61
70-74	12,97	16,18	14,75
75-79	9,85	12,24	11,24
80-84	7,25	8,74	8,18
85-89	5,13	6,05	5,73
90-94	3,76	4,03	3,94
>94	3,19	2,90	2,98

Figura 3
Probabilitat de morir per grup d'edat i sexe. Catalunya, 1999

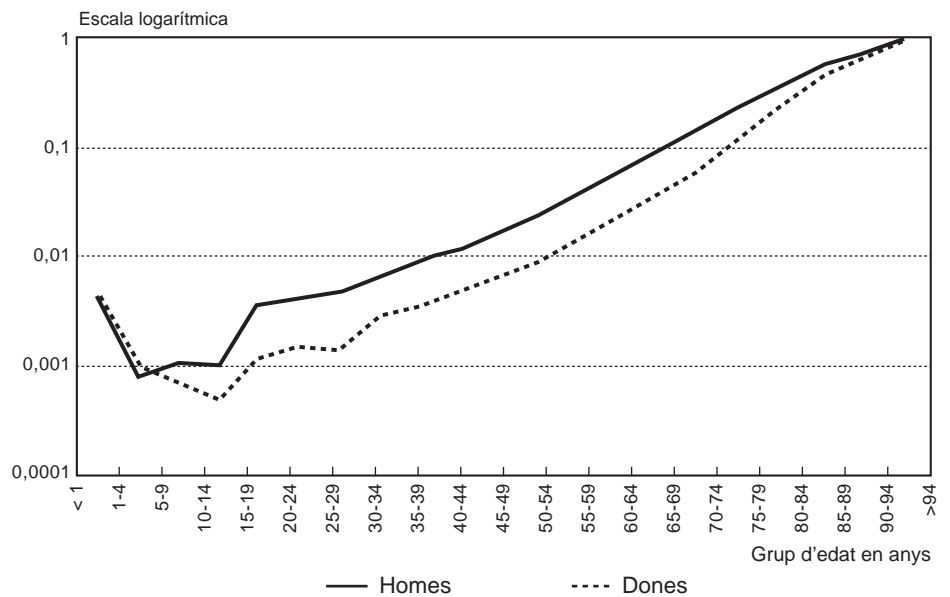
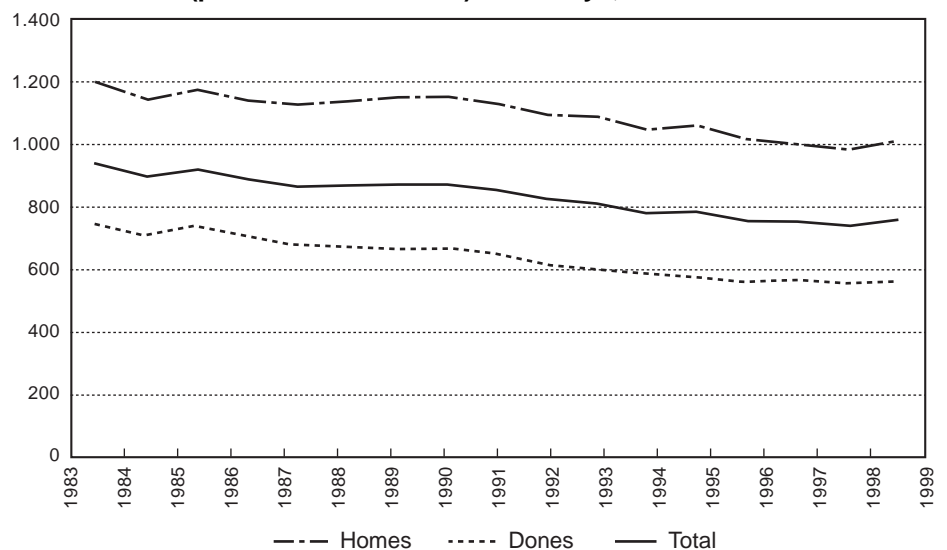

Figura 4
Evolució de les taxes estandarditzades* de mortalitat (per 100.000 habitants). Catalunya, 1983-1999

* Població estàndard: Catalunya, 1991.

Taula 5
Mortalitat infantil. Catalunya, 1999

	Nombre de defuncions	Taxes per 1.000 nascuts vius
Mortalitat infantil	251	4,23
Mortalitat perinatal (RMC)*	300	5,04 ^a
Mortalitat perinatal (OMS-N)**	282	4,74 ^a
Mortalitat perinatal (OMS-I)***	245	4,12 ^a
Mortalitat neonatal	171	2,88
Mortalitat neonatal precoç	110	1,86
Mortalitat neonatal tardana	61	1,03
Mortalitat postneonatal	80	1,35

a Taxes per 1.000 nascuts vius i morts.

* RMC: Criteris històrics de l'RMC.

** OMS-N: Criteris de l'OMS per a comparacions nacionals.

*** OMS-I: Criteris de l'OMS per a comparacions internacionals.

Taula 6
Índexs de mortalitat estàndard (IME) per sexe i comarca. Catalunya, 1999

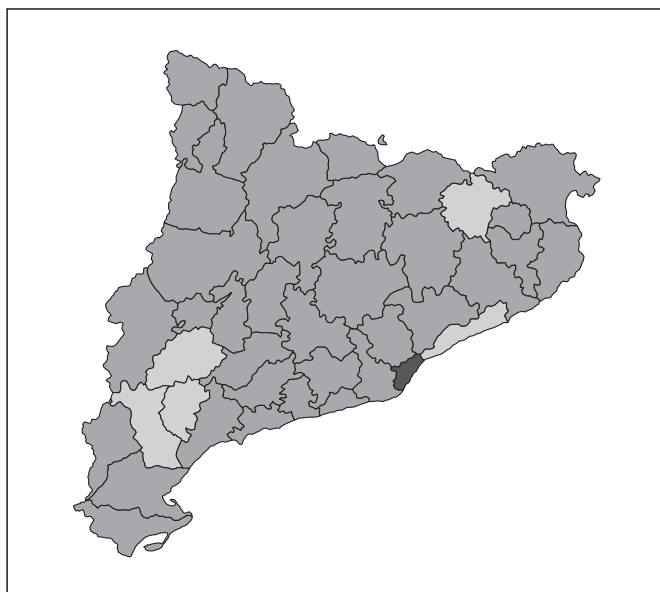
Comarques	IME (IC)		
	Homes	Dones	Total
Alt Camp	94,4 (81,3-107,6)	108,7 (93,5-124,0)	102,5 (92,4-112,7)
Alt Empordà	93,1 (85,1-101,2)	97,8 (88,5-107,0)	96,6 (90,4-102,8)
Alt Penedès	94,4 (85,0-103,8)	114,7 (103,0-126,5)	104,9 (97,4-112,4)
Alt Urgell	106,3 (88,6-124,0)	103,2 (82,7-123,8)	107,9 (94,1-121,7)
Alta Ribagorça	114,0 (73,2-154,8)	80,9 (38,5-123,3)	104,5 (73,7-135,4)
Anoia	95,9 (86,9-104,9)	92,2 (82,8-101,5)	95,1 (88,5-101,6)
Bages	97,5 (91,0-104,0)	96,4 (89,6-103,3)	97,3 (92,6-102,0)
Baix Camp	96,8 (89,6-104,0)	108,9 (100,4-117,4)	103,2 (97,6-108,8)
Baix Ebre	94,3 (85,1-103,4)	103,6 (92,9-114,3)	99,9 (92,8-106,9)
Baix Empordà	92,7 (84,3-101,0)	94,7 (85,4-104,0)	94,7 (88,4-101,0)
Baix Llobregat	101,2 (97,3-105,2)	107,3 (102,9-111,7)	104,2 (101,3-107,2)
Baix Penedès	91,5 (79,6-103,5)	97,8 (83,7-112,0)	96,0 (86,7-105,3)
Barcelonès	104,6 (102,7-106,5)	96,4 (94,5-98,2)	99,1 (97,8-100,5)
Berguedà	110,9 (98,2-123,6)	90,5 (78,5-102,5)	102,0 (93,2-110,9)
Cerdanya	81,1 (60,6-101,7)	93,8 (68,6-119,1)	88,4 (72,1-104,8)
Conca de Barberà	100,1 (83,6-116,5)	106,2 (87,6-124,9)	104,8 (92,2-117,4)
Garraf	108,7 (99,0-118,4)	119,5 (108,2-130,7)	114,4 (107,0-121,8)
Garrigues	75,0 (61,6-88,4)	105,1 (86,9-123,3)	90,3 (79,1-101,6)
Garrotxa	87,8 (77,1-98,4)	106,0 (93,1-118,9)	96,7 (88,4-105,0)
Gironès	99,5 (91,6-107,3)	112,1 (102,8-121,3)	105,7 (99,7-111,7)
Maresme	93,2 (88,3-98,2)	95,9 (90,9-101,0)	94,7 (91,1-98,2)
Montsià	94,6 (84,7-104,6)	107,2 (95,1-119,3)	102,2 (94,3-110,1)
Noguera	94,5 (82,8-106,2)	98,1 (84,1-112,1)	98,7 (89,4-107,9)
Osona	95,2 (87,4-102,9)	92,4 (84,3-100,5)	94,0 (88,4-99,6)
Pallars Jussà	87,6 (70,2-104,9)	105,9 (83,9-127,9)	98,0 (84,0-112,1)
Pallars Sobirà	81,9 (56,9-107,0)	116,0 (80,5-151,5)	99,9 (78,3-121,5)
Pla d'Urgell	93,2 (79,6-106,9)	94,9 (79,3-110,5)	95,8 (85,4-106,3)
Pla de l'Estany	103,0 (85,5-120,6)	129,6 (106,8-152,4)	116,3 (102,1-130,5)
Priorat	80,1 (60,6-99,6)	77,5 (57,3-97,6)	80,3 (66,1-94,5)
Ribera d'Ebre	73,7 (60,5-86,8)	95,1 (79,1-111,0)	85,0 (74,6-95,4)
Ripollès	99,5 (84,5-114,4)	106,3 (89,7-122,9)	103,7 (92,5-115,0)
Segarra	97,3 (79,4-115,2)	98,3 (77,6-118,9)	99,9 (86,1-113,7)
Segrià	104,2 (97,3-111,0)	116,0 (107,8-124,1)	110,3 (105,0-115,6)
Selva	96,7 (88,1-105,2)	109,3 (98,8-119,8)	103,6 (96,8-110,3)
Solsonès	97,0 (74,1-119,8)	95,6 (68,6-122,7)	99,5 (81,5-117,5)
Tarragonès	99,0 (92,0-106,1)	98,1 (90,4-105,8)	99,1 (93,9-104,4)
Terra Alta	84,1 (66,7-101,5)	88,5 (68,0-108,9)	88,2 (74,6-101,7)
Urgell	88,4 (75,4-101,5)	98,6 (83,3-113,8)	94,4 (84,3-104,5)
Val d'Aran	86,0 (54,1-117,8)	92,2 (56,0-128,3)	90,7 (66,3-115,1)
Vallès Occidental	99,0 (95,3-102,6)	99,8 (95,9-103,7)	99,5 (96,8-102,2)
Vallès Oriental	102,5 (96,8-108,2)	104,6 (98,3-110,9)	104,2 (100,0-108,5)

rior són: el Baix Llobregat, el Garraf, el Pla de l'Estany i el Segrià. Entre els homes, la comarca del Barcelonès mostra una mortalitat superior, mentre que les Garrigues, la Garrotxa, el Maresme, el Priorat i la Ribera d'Ebre mostren una mortalitat inferior a la del conjunt de

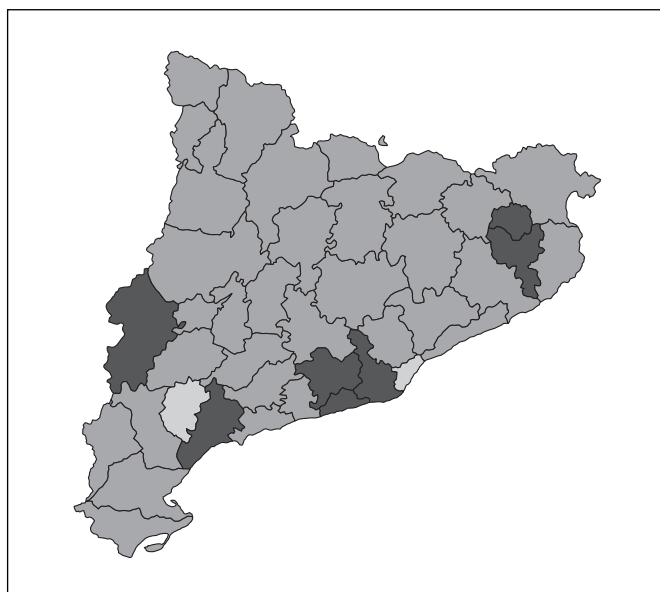
Catalunya. En les dones, destaquen les comarques del Barcelonès i el Priorat per tenir una mortalitat inferior, i l'Alt Penedès, el Baix Camp, el Baix Llobregat, el Garraf, el Gironès, el Pla de l'Estany i el Segrià per tenir-la superior (Figura 5).

Mapa 1
Distribució dels índexs de mortalitat estàndard (IME) per comarques.
Catalunya, 1999

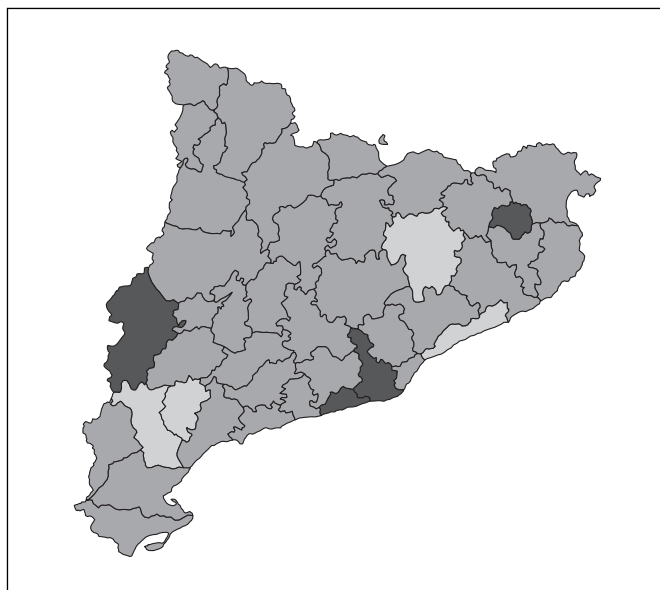
Homes

Dones

Total

IME

- Mortalitat superior
- Diferència no significativa
- Mortalitat inferior

Referències bibliogràfiques

- 1 Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, anys 1983 a 1992*. Barcelona: DSSS, diversos anys.
- 2 Organización Panamericana de la Salud. *Manual de la Clasificación Estadística Internacional de Enfermedades, Traumatismos y Causas de Defunción*. Novena revisión. Washington: OPS, 1978.
- 3 Organización Panamericana de la Salud. *Clasificación Estadística Internacional de Enfermedades y Problemas Relacionados con la Salud*. Décima revisión. Washington: OPS, 1995.
- 4 Departament de Sanitat i Seguretat Social. Noves agrupacions de malalties per a la nova classificació de causes de mort CIM-10. *Butlletí Epidemiològic de Catalunya* 2001; XXII: 171-8.
- 5 Generalitat de Catalunya. Institut d'Estadística de Catalunya. <<http://www.idescat.es>> (Consulta: gener 2002).
- 6 Generalitat de Catalunya. Institut d'Estadística de Catalunya. *Cens de població 1991*. Vol. 3. Barcelona: IDESCAT, 1992.
- 7 WHO Statistical Information System. <<http://www.who.int/whosis/>> (Consulta: gener 2002).

Correcció d'errades

En el BEC XXII de desembre de 2001 (núm. 12), s'ha d'introduir la correcció següent:

En la taula *Llista D-73 de causes de mort segons els codis de la CIM-10* (pàg. 173), en el grup de causes "30 Resta de tumors malignes de localització especificada", on diu C76-C80 ha de dir **C76**.

Consell de redacció: Àngela Domínguez, Rosa Gispert, Eduard Mata, Anna Puigdefàbregas, Neus Rams, J. Lluís Taberner, Àngel Teixidó, Ricard Tresserras.

Correcció de textos: David Ballabriga.

Coordinació del contingut temàtic i supervisió editorial: Maria Bueno.

Subscripcions: Direcció General de Salut Pública (Tel: 93 556 62 79).